NOVUS DVCTVS CHYLIFERUS.

Nunc primum

Delineatus, Deſcriptus & Eruditorum Examini expoſitus

A

IOANNE VAN HORNE,

Medicinæ Doctore & Anatomes Profeſſore in Acad. Lugduno-Batava.

BRITISH MUSEUM
SALE DUPLICATE
1787

MVSEVM
BRITAN
NICVM

LVGDVNI BATAVORVM,

E' Typographeo FRANCISCI HACKII.

CIↃ IↃ C LII.

Nobiliſſimis, Ampliſſimis Viris, Illuſtris Academiæ Lugdunenſis Curatoribus Splendidiſſimis.

D. AMELIO BOUCKHORST, Domino de Wimmenum, Ordinis Equeſtris Aſſeſſori, Rhenolandiæ Billavo & Aggerum Præfecto, in Collegium Fœderati Belgii Ordinum Generalium Delegato.

D. GERARDO SCHAEP, J.C. Inclytæ Amſtelodamenſium Reip. Conſuli, Fœderati Belgii Conſiliario Statûs, & Legationibus ad Sereniſſ. Daniæ Sueciæque Reges claro.

D. CORNELIO à BEVEREN, Equiti Strevelshouckii, Weſt-Iſſelmondæ, & Develſteinii Domino, primæ Hollandiæ Urbis Dordracenæ Exconſuli, & ad Potentiſſ. Magnæ Britanniæ Daniæque Reges Exlegato.

EORUMQUE COLLEGIS,

Ampliſſimis Spectatiſſimiſque Viris, Florentiſſimæ Reipubl. Lugdunenſis Conſulibus.

D. MAURITIO vander AA, Præſidi.

D. WILHELMO PAETS, J C. & in Conſilium Fœderati Belgii Ordinum Generalium Delegato.

D. SIMONI à BAERSDORP, J. C. Delegatorum Hollandiæ Procerum non ita pridem Collegæ.

D. FEUSTIO à ZYP.

NEC NON

Ampliſſimo Conſultiſſimoque Viro,

D. JOANNI à WEVELINCHOVEN, J. C. Reipubl. Lugdunenſis Syndico, & Nobiliſſimis D. D. Curatoribus à Secretis,

Dominis meis ſummopere colendis.

OFfero Vobis, Viri Nobiliſs. & Ampliſs. ſtudiorum Anatomicorum primitias, quas Vobis deberi nullus non confitebitur, qui Veſtro favore hanc mihi provinciam fuiſſe demandatam noverit. Cum igitur Veſtris hæc nata & adulta ſint auſpiciis, qui otium mihi conceſſiſtis hæc ſimiliaque meditandi indagandique, quæ & ad Reipubl. Medicæ ornamentum & Academiæ ſtudioſorum utilitatem facere poſsint, quis non videt hæc eadem Vobis conſecrari à me debuiſſe. Equidem non ſunt talia, ut honorificæ Profeſsioni, quâ me privatum evexiſtis ad publicum munus, & Celeberrimorum Virorum Ordini adſcribere voluiſtis, paria poſsint eſſe, neque enim unquam ſimile proficiſci à me poterit; Seriò tamen dedi operam, ut ingratitudinis notam effugerem, cujus evitandæ ergò paucas has pagellas malui Nob. & Amp. Veſtris inſcribere, quàm, ne ulla extarent obſequii mei argumenta, committere.

Licet autem exilis ſua mole ſit libellus, continet tamen haud contemnenda myſteria, ex ipſis naturæ penetralibus eruta, novam & inauditam doctrinam *de via nutrimenti nunc primum detectâ, quâ lacteum ſuccum è cibis expreſſum, quem* Chylum *vocant, non, ut hactenus voluêre Scriptores, ad Hepar, ſed* proximè ad Cor *traduci aſſeritur, demonſtratur rationum momentis & certiſſimâ Experientia. Cumque odioſa plerumque ſoleant eſſe, quæ nova ſunt, quis non putet Patronos deligendos fuiſſe fœtui tenellulo, Ego tamen Viri Nobiliſs. Ampliſs. Vos judices elegi potiùs, ſiquidem à publicis negotiis atque adeò indefeſſis laboribus, quos Reipublicæ cauſâ ſubitis quotidie, tantum ſuperſit temporis, ut benigniſſimis oculorum radiis, intueri partum hunc digne mini. Ipſa enim rei veritas ſatis magnum ſibi eſt patrocinium, quam (etſi in obſcuro ſitam) reperturus eſt, quiſquis Naturæ librum dextra manu apeꝛuerit. Cætera ſupplebit Veſter favor, donec majora in lucem proferam, quæ nunc domi meæ premo,*

mo, quò prodeant limatiora. Hanc edere conſultum putavi maturiùs diſſertationem, tum ut aliis anſam præberem diligentiùs in hanc rem inquirendi, tum ut juventus rectis impoſterum imbuatur opinionibus circa Nutritionis doctrinam, quæ in animalis œconomia cognoſcenda principem obtinet locum. Valete Viri Nobiliſs. & Ampliſs. hæcque conatuum noſtrorum ſpecimina ſerenâ fronte accipite. Deus Opt. Max. Reip. & Acad. bono Vos ſoſpitet quàm diutiſſimè, quò etiam nobis porrò detur ſub Regiminis Veſtri umbra conquieſcere. Dabam Pridie Non. Maij cIↃ IↃ CLII.

NOBILISS. AMPLITUD. VESTRÆ

Deditiſſimus Cultor & Cliens

JOANNES van HORNE.

L
M
O
O
N
S
P
K
Q
T
R
R
i
i
β
T
H
β
P
ε
ε
L
T
X
H
L
F
d
d
g
g
g
C
C
b
b
b
b
Y
Z
δ
δ
δ
δ
α

Litterarum
F I G U R Æ
explicatio.

a a a. Venæ & arteriæ Meſaraicæ.
b b b. Venæ lacteæ per meſenterium diſſeminatæ.
C C. Glandula Meſenterii maxima, *Aſellio* quoque Pancreas dicta.
d d. Duo rami inſignes per medium ramum conjuncti, à dicta glandula ad Renalem pergentes.
F. Glandula reni ſiniſtro ſuperjacens.
g g g. Anfractus, gyri, plexuſque quamplurimi arteriæ magnæ trunco incumbentes.
H H. Ductus Chyliferus novus per thoracis longitudinem aſcendens.
i i. Ejuſdem bifurcatio intra quartam & ſextam thoracis vertebram.
K. Portio ductus Chyliferi œſophago incumbens, ubi cor ſuperavit.
L. Ductus inſertio in Jugularem ſiniſtram.
M. Ejuſdem ingreſſus in Axillaris principium ſeu ſubclaviam.
N. Venæ cavæ portio ſupra cor.
O O. Ejuſdem venæ ſiniſtra bifurcatio.
P P. Oeſophagus.
Q. Cor.
R R. Pulmones.
S. Aſpera arteria.
T T T. Arteria aorta deſcendens.
V V V. Diaphragmatis diſciſſi portiones.
X. Ventriculi corpus ad latus poſitum.
Y. Inteſtini recti portio è ſuo loco remota.
Z. Ren ſiniſter cum vena & arteria emulgente.
α. Venula tranſiens glandulam renalem, & ad lumborum muſculos terminans.
β β. Ramuli intercoſtales ab aorta derivati.
δ δ δ. Inteſtini jejuni pars.
ε ε. Hepatis lobus ventriculo incumbens.

IN DUCTUM CHYLIFERUM

PRÆFATIO.

SI non faſtidis, Recentiorum in re Anatomica inventis, animum oculoſque advertere, huc adſis Studioſe Lector, mecum contemplaturus, quam ferax talium ſit noſtrum hoc ſæculum. Sicuti enim repetitis navigationibus plurimæ in Macrocoſmo inventæ ſunt Inſulæ, freta, ſinusque noſtrâ memoriâ, de quibus, ne per ſomnium, cogitavit Antiquitas; Non aliter aſſiduis ſedulisque ſectionibus plurima in Microcoſmo obſervata fuêre, quæ ex uſu ſunt medico futura plurimùm, quæque aut omninò, aut magnam partem Veteres latuiſſe (abſit dicto invidia) non eſt quod dubitemus. Sanè inexhauſta adeò eſt corpuſculi noſtri ſtructuræ cognitio, adeò innumera particularum varietas occurrit, quarum contemplatione ne ſæculum ſufficiat; quo mirandum eſt minus, plurima ab oculatiſſimis præteriri, plurima quoque

reperiri, non improbo tantùm labore & induſtria, (quas ubi quis adhibuerit, non eſt cur metuat nihil ſibi relictum eſſe, quod inveniat, amplius) ſed & caſu fortuito. Idem namque Anatomicis contingere arbitror quod Naucleris; hi ſæpius aliò dum tendunt, in Inſulas novas incidunt, procellis vel aquarum vorticibus eò delati: Illis. [in viva præſertim ſectione] plurima ſe offerunt præter ſpem præterque exſpectationem, haud inferiora iis, quibus investigandis operam impendebant. Ut enim nunc taceam nobiliſſimum illud ſanguinis in orbem motus inventum, quod ex pulmonum, cordis, arteriarum valvularumque ſtructuræ & actionum prævià contemplatione videtur profluxiſſe; & ſilentio quoq; prætercam utiliſſimum illum pancreaticum ductum *Wirſungianum*, cum non conſtet, quâ occaſione primò in eum inciderit inventor, qui tot ſagaciſſimos Anatomicos latuit: Mera *Gaſparis Aſellii* fuit fortuna, quod, dum Diaphragmatis motum inveſtigare ſtudet, ſuisque auditoribus demonſtrare, in venas chyliferas per meſenterium diſperſas inciderit, quibus Lactearum nomen indidit, quaſque delineavit deſcripſitque primus. Quo ſuo invento, quantum ſplendoris Anatomico ſtudio acceſſerit, quantaque lux exorta ſit Medicis, de chyli ad Hepar traductione ſollicitis, verbis vix poteſt

poteſt explicari. Nec immeritò, cum enim in indaganda Animalis œconomia, à Nutritione omnium primò ſit incipiendum, [quæ ut cæterarum functionum eſt fundamentum, ita incredibili inſtrumentorum apparatu eam inſtruxit Natura] omnes ingenii vires in ejus indagine Veteres poſuerunt: Hinc ob ſummam rei & difficultatem & obſcuritatem in varias abiére partes, unoquoque Naturæ legem pro ſuæ rationis dictamine præſcribente. Et quamvis plurimi Naturæ librum ſtudioſe conſuluerint, perpetuò tamen manſit abſtruſa rei hujus veritas, nec aliud tot annorum ſpatiis adinventum eſt, quàm quod Venæ Meſaraicæ chyli ab inteſtinis ad Epar delatrices fuerint habitæ. de quibus Deus bone! quot agitatæ ſunt ſpinoſæ quæſtiones! quæ non productæ ſpeculationes circa earum officium! an ſcil. per eas chylus ad Epar, viciſſimque ſanguis ab illo ad inteſtinorum nutritionem diſtribuatur; an id fiat per eaſdem venas, an diverſas; an uno eodemque tempore, an ſucceſſivè; an ipſis inſit vis αἱματοποιητικὴ & ſimilis farinæ complures, ut quaſi quot capita tot ſententiæ fuerint: quas omnes ſola Lactearum ab *Aſellio* inventarum inſpectio ſatis ſuperque diſſolvit, quæ nos docere poteſt, quartum hoc meſaraicorum vaſorum genus, chylum continere ab inteſtinis ſuſceptum, quem per peculiares ductus [ex

 ejuſdem

ejuſdem ſententia] ad hepar deferat, in ſanguinem paulo poſt convertendum.

Non me latet, quot quantisque difficultatibus etiamnunc premantur hæ Venæ Lactiferæ, & quam ſcrupuloſi ſint è doctiſſimis non pauci, ut hoc eis officium committant. Inprimis enim earundem exilitas illos retinet, quæ videtur impar eſſe tantæ chyli copiæ ſuſcipiendæ, quam qui multitudine compenſari nobis occinunt, atque plurimas alias Lactiferas comminiſcuntur, viſu nunquam percipiendas, næ! illi Entia multiplicare nulla urgente neceſſitate videntur. Sed aliud præterea eſt, quod magnos illos viros remoratur; Origo nempe, & inſertio incerta. De Origine [quam triplicem ſtatuunt] non parva oritur difficultas; ſed verò διοικήσεως ſeu diſpenſationis initium, omnium conſenſu ab inteſtinis eſt, nam & capillarium formà inteſtinorum tunicas ſubeunt, & ab illis ſuccum aliquem ſuſcipiunt, quod manifeſtè comprobat ligatura. Verùm an non ſuæ ῥιζώσεως aliquod habent principium, h. e. in communem aliquem truncum coëunt è plurimis ſurculis alicui parenchymati implexis? Id videtur aſſerere *Clariſſ. Veſlingius*. Synt. anat. c. 4. cum earum originem à Pancreate deducit, & depingit tab. 2. c. 8. tanquam communi ſcaturigine, ob cujus latitudinem inſignem, non unico trunco, ſed diſtinctis prin-

principiis emergere, partimque ad hepar partim ad inteſtina deferri exiſtimat; eumque ſequutus *Nathanaël Higmorus* artificioſis figuris, non ita pridem editis, delineavit Lactearum è Pancreate exortum, earumque ſupra Portæ venam ad hepatis ima progreſſum. Ego verò hiſce moveri non poſſum, ut in Pancreate quæram Lactearum ῥίζωσιν; ne enim hîc ludamus in ambiguo Pancreatis nomine, ſi quidem intelligamus corpus illud ſub ventriculo poſitum, atque item aliud, longitudini Duodeni in canibus appoſitum, cum non niſi tenues lactearum ſurculi illud pertranſeant, fulcri & ſubſterniculi vice fungi crediderim potius, quàm fundamenti & ſcaturginis; ſin Pancreatis nomine accipiamus maximam Meſenterii glandulam, in ejus centro poſitam, circa quam omnes coire lacteas docuit *Aſellius* c. 19, figuriſque expreſſit elegantiſſimè, & quotidiana demonſtrat αὐτοψία, negari equidem haud poteſt, plurimos plexus, capreolorum vitium inſtar, eò loci reperiri, quibus glandula hæc circumjecta potius eſt tutelæ gratia, & ob alium uſum in ſequentibus explicandum; ſed cum plexus ejusmodi etiam extra glandulam exiſtant numeroſi, in gyros anfractusque inexplicabiles diſtincti, nullo fundamento adſcribitur Pancreati Lactearum origo.

Nec minus in obſcuro fuit earum Inſertio, quam

ſummo ſtudio indagârunt poſt *Aſellium* viri complures ſagaciſſimi, qui omnes in Hepate, aut vicinis venis, finem quæſivêre; Hinc alii per Portæ latera repentes ad Epar ſurculos, quā (portam) quibuſdam in locis corollæ inſtar ſive annuli incingunt ambiuntque, cum *Aſellio* & *Higmoro* deprehenderunt; quos alii variis Hepatis lobis, ſed minori mollioriq; præſertim copioſiſſimè inſeri obſervavit *Cl. Bartholinus*: Alii verò exilitate horum ramorum deterriti, quæ cum infinitis illis venis lacteis per meſenterium diſperſis, cumque copia illa lactei chyli nullam habent proportionem, varias hinc inde in cavam, emulgentes &c. inſertiones invenerunt, imò & ad lienem diſtribui copioſiſſimè, finxerunt potius ingenioſè, quam demonſtrarunt. adeò in varias abiêre parteis, quo Hepar ſanguinis primam officinam eſſe defenderent, cujus beneficio ex chylo chymus, ex hoc ſanguis generaretur, ad Cor deinceps per plurimas ambages, capillariumque vaſorum oſcula, ex ipſorum placito, traducendus.

Huic celeberrimæ controverſiæ lucem adferet proculdubio, & finem forſan imponet, *Ductus*, ille *novus Chyliferus* qui aliquot ab hinc menſibus caſu in viva ſectione nobis ſe conſpiciendum præbuit, quemque *ſaccum lacteum* vocare, atque Amicis oſtendere ſolebam, antequam ulteriori indagine totam

ejus

ejus ſtructuram inveſtigaſſem accuratius, quem ea fidelitate, quæ Anatomicum decet, nunc deſcribam, prout iteratis vicibus à me fuit obſervatus, atque ad vivum depictus primò, dein æri inciſus, communi Reip. Medicæ bono. qnod faxit Deus.

DUCTUS HISTORIA.

QUisquis igitur in viva ſectione eo tempore inſtitutâ, quo *Aſellius* lacteas venas indagare ſolebat, aliquot nempe à paſtu horis, duplicaturam Peritonæi, quæ renes, cavam, Aortamque à reliquis abdominis viſceribus ſecludit, cautè ſuſtulerit, verſus ſiniſtrum renem, ſupra Diaphragmatis appendices, lacteum ſuccum copioſum reperturus eſt, tenuiſſimis membranis incluſum, ob quarum ſummam teneritudinem vix aliud cernere datur, quam ex iis diſruptis chylum effluere, idque potiſſimùm, ſi maxima Meſenterii glandula prematur. atque hæc prima fuit novi Inventi occaſio, quâ permotus, cœpi accuratius inquirere, num ductus aliqui à dicta glandula huc pertingerent; verùm effluente mox lacteo ſucco, iiſque concidentibus, per quos ferebatur, canalibus, ope-

ram

ram non ſemel luſi: Et manifeſtò tamen Diaphragma verſus aſcendere videbatur ſacculus ille, cujus ulterior inveſtigatio ob phrenicarum adipoſarumque venarum vulnera neceſſaria, omninò videbatur impoſſibilis. Tandem audacior factus, ipſum quoque Diaphragma diſcindere aggreſſus ſum, ſupra quod, intra thoracis cavitatem, apparuit *vas aliquod lacte turgidum*, quod trajecto per incurvam acum filo conſtrinxi, qua ligatura factum eſt, ut magis magisque intumeſcentes inferiores canales, otium mihi concesſerint ad finem uſque eos proſequendi. Terminantur autem in inteſtinis, aut, ſi mavis, diſpenſationis principium habent in illis, ſuntque ipſiſſimæ venæ lacteæ ab *Aſellio* detectæ, quas omnes circa maximam meſenterii glandulam coire ſtatuit. Veruntamen ſicuti ipſe ab ea glandula ad Hepar porrigi ramulos quoſdā obſervavit, quales & nobis viſæ ſunt videri aliquando; ita hæc nova obſervatio noſtra fert, ab ea glandula ramos plurimos, [è quibus duo inſigniores ſunt, medio itinere conjuncti,] ulteriùs tendere, non recto ductu, ſed obliquo, ad glandulā quæ Renalis quibuſdam, aliis ren ſuccenturiatus, aliis capſula atrabilaria dicta fuit. quam ubi prætervecti ſunt, ſupra arteriæ Aortæ deſcendentem truncum, in amplitudinem ſe diffun-

diffundunt, ſed miris anfractibus, gyris, flexibus, capreolorum vitium inſtar, conſtantem, [quæ ſupra Cavam ſeſe diffundunt quandoque] ac nulli rei magis comparandam, quàm venis arteriiſque ſpermaticis, in vaſe pyramidali ſeu pampiniformi prope teſtem conjunctis. Hæc quidem infra glandulam renalem ſpectantur, at ſupra eandem Truncus eſt calami ſcriptorii magnitudine, qui ſupra lumbares vertebras Diaphragma prætervectus, in Thoracis concavum penetrat, atque ibi ſpatio inter vertebras & aortam deſcendentem medio, ſuperiora verſus aſcendit, intercoſtalibus arteriolis eum ſupergredientibus, unico loco excepto, qui eſt inter quartam & ſextam vertebram, ubi bifurcatur ductus hic, atque intra bifurcationem tranſeunt arteriolæ, quæ non parum augent difficultatem in ejus inveſtigatione, rupta enim vel unica ex his, ſanguis effluens totum interturbat negotium. Aſcendit itaque ductus hic, uti dictum eſt, per Thoracis longitudinem, ſenſim tenuior evadens, atque ubi cor ſuperavit (quo loco alius obſervatus fuit ramus, verſus cor tendens) non amplius aortæ accumbit, ſed œſophago incumbens, ad axillares uſq; ramos pertingit, quantum primo intuitu licet cognoſcere. Sed verò diligentiùs inquirenti, manifeſtum evadet ad Iugularem internam ſiniſtri lateris deferri, præci-

puo autem ſuo ramo inſeri ſub Thymo glandula in illam venæ cavæ partem, quæ claviculis ſubjacens in homine, ab illis ſubclavia denominatur, quam axillaris principium in canibus meritò dixeris: etenim inflato per ſpiritum hoc *Ductu*, clariſſimè perſpicitur, ſanguinem in ea vena non moveri tantum, ſed & in bullas ſpumamq; converti, imo Cor ipſum elevari. quod ſi contrario modo *Ductum* inflaveris, h.e. verſus inferiora ſpiritũ propuleris, nullo modo intumeſcet, nec permeare ſpiritus poterit, idque ob valvulam obſtantem, quæ infra Cor tantummodo, neutiquam ſupra illud in hoc *Ductu* reperitur.

Tantum de Hiſtoria, cui quod ſuperaddas vix eſt præter nominis rationem, quã cum licuerit ſemper novis rebus novam imponere, placuit, rejectis Venæ lacteæ, Venæ Albæ, Canalis, &c. nominibus, ne cum Ureteribus, vena Lactea Arabum, aut Lacteis *Aſellii* confunderetur, *Ductus* nomen ob ſimilitudinem quandã attribuere. ſed quo ab aliis ejuſdem nominis diſcerneretur, *Chyliferi* nomen additum fuit, quod per eum deducatur aut devehatur ſuccus, lacteo colore per tenuiſſimam membranam tranſparens, de quo mox in ejus officio dicetur uberiùs. modò prius ſcrupulum iis exemero, quibus ad nova quæque tardior eſt aſſenſus, & affirmavero extare ductum hunc in omnibus, quos videre licuit, animalibus, utpote

cani-

canibus, felibus, cuniculis, vitulis, &c. eumque inveniri nullo negotio, ſi coſtarum cartilagines ſiniſtræ diſcindantur, apertoque thorace, pulmo manu elevetur, donec in conſpectum prodeat arteria deſcendens: neque reperiri tantum præſentibus in meſenterio & apparentibus lacteis, ſed illis quoq; à chyli diſtributione evaneſcentibus, manifeſtò conſpici, prout in hiſtoria abundè relatum eſt, & oculatæ manus, quæ in anatome utramque obtinent paginam, fidem facient certiſſimam, ſi oculatis teſtibus credere quis recuſaverit, quales adfuere, ſub ipſis initiis inprimis, Cl. *D. Ludovicus de Beaufort* Gallus, medicinam feliciter in hac urbe exercens, Anatomes & cæterarum Medicinæ partium periſſimus; compluresq; deinceps medicinæ ſtudioſi: complementum autem operis ſpectavit, qui mihi eſt inſtar omnium, Clariſſ. & Experientiſſimus Vir *D. Ioan. Antonidæ vander Linden*, Collega meus Honorandus, cui hoc multiſque aliis nominibus plurimum debeo. At hîc non levis exoritur de homine dubitatio, num ſimiliter in illo exiſtat? Equidem hac in parte idem fatum experietur *Ductus* hic cum lacteis *Aſellii*, quas cum in homine non viderit idem, quia nefas exiſtimavit vivum hominem incidere, neceſſaria tamen ſequela intulit, fieri vix poſſe, ut unus & ſolus homo iis deſtituatur,

 quæ

quæ in tot brutis, ob ſimilem neceſſitatem, reperiuntur. Sed quid ſi homines inter epulandum ſubitanea morte extinctos, aut aliquot à paſtu horis neci traditos diſſecuiſſet *Aſellius*, conſpicere forſan ſuas lacteas potuiſſet, quamvis ob adipis in meſenterio copiam, ſub quo deliteſcunt, & quem primo divelli diſtrahique oportet, res non caruiſſet difficultate. Verum facilior multo in talibus eſſet *Ductus* hujus inveſtigatio, & ſiquidem ullo unquam tempore ejuſmodi contigerit ſubjectum, quo omnis hac de re lis terminetur, noſtræ non deêrimus diligentiæ.

Mirari hìc poſſet aliquis, cur poſt Lacteas ab *Aſellio* detectas venas, latuerit nihilominus *Ductus* hìc, præſertim in tanta vivarum diſſectionum copiâ, ob chyli ſanguiniſque motum inveſtigandum inſtitutarum? quæſivit id olim de ſuis Lacteis *Aſellius* & cauſas reddidit non contemnendas, quæ tamen in noſtro caſu nullius ſunt ponderis. Igitur reſponderi vix poteſt aliud, quàm quod omnes ad Hepar, tanquam unicum ſcopum collimaverint, quò cum dirigi lacteos quoſdam ſurculos, atque in illius ſubſtantiam inſeri cernerent, neutiquam ſolliciti fuêre de ulteriori perveſtigatione, rati defunctos ſe nunc eo labore, poſtquam glaciem fregiſſet *Aſellius*; quin ſufficere non tantum eas venulas ad chylum

lum Hepati advehendum, ſed nec poſſe nec debere eum ad aliam partem pergere exiſtimantes: Imò qui inter eos adhuc cæteris inveſtigando palmam præripuêre, nec ſatis fuerunt confiſi huic Lactearum in Epar inſertioni, obſervarunt præterea earundem in cavam & emulgentes ingreſſum; in eo cum reliquis utique convenientes, neceſſariam eſſe aliqualem Hepatis contactum ad chyli ſeu tranſmutationem ſeu alterationem. Nos verò infra docebimus, non difficillimam ſolum ſed & impoſſibilem eſſe chyli per Hepar tranſitum; dein, commodius haud potuiſſe chylum deduci quam per *Ductum* hunc, rectà ad Cor tendentem, ut ibi ſanguinis indueret naturam, tanquam in αἱμαλώσεως præcipua officina, quæ duo probare nunc aggredior.

DUCTUS OFFICIUM.

Ultima hæc eſt, ſed præcipua hujus Tractatus pars, cujus gratia cætera præmiſimus, quæ Officium *Ductus Chyliferi* patefacit atque exponit. Hoc quamvis prima fronte perfacilè videatur aſſignare, ſpinoſis tamen involutum eſt difficultatibus. Principio, nomen ipſum indicat, chylum deferre; erit igitur ejus Officium, chylum ſuſcipere, ſuſceptum continere, contentum devehere, ſeu ad certam aliquam partem diſtribuere. Evincitur hoc ex eo,

quia vas eſt, omnia autem vaſa diſtributionis ſunt inſtrumenta. Vas erit ſui generis, ſed venæ ſimillimum, quam nihilominus tenuitate ſuperat. cur hoc? an quia membranis ſuffultus atque à partibus durioribus remotior, craſſitiem haud requirebat? an verò quia humorem fervori & ebullitioni minus obnoxium continet. Reperitur enim in illo ſuccus, colore lactis æmulo, quem Chylum eſſe, hinc colligitur, quia peracta ciborum in Ventriculo concoctione (quæ nihil eſt aliud quam ejus in ſuccum cremori hordei aut pulticulæ lacteæ ſimilem, quem chylum dixere, converſio) eamque ſecutâ in inteſtinorum cavitatem protruſione, demum conſpicitur. omnium primò in venis lacteis, per meſenterium diſperſis, in quas aut caloris, alteriusve virtutis beneficio trahitur, aut inteſtinorum motu periſtaltico propellitur & exprimitur: quicquid horum ſit, unica ligatura affatim convincit, ab inteſtinis, tenuibus maximè, ſuccum hunc provenire. Hinc per eaſdem venulas, ſenſim majores factas, defertur ad maximam Meſenterii glandulam, in brutis magis conſpicuam, circa quam colliguntur, varioſque gyros & meandros efformant; unde ſtatuunt plurimi, chylum in illis plexibus moram faciundo, ulteriorem ſubire concoctionem, imò excrementitii nonnihil deponere. equidem non repugno

pugno huic uſui, quia intumeſcunt ſæpius à pravis ſuccis meſenterii glandulæ, ſed cum earundem quoque officium ſit vaſa tranſeuntia fulcire, huic præcipuè dicata eſt glandula, quæ longitudine inſigni prædita, ſuſcipit ab omnibus inteſtinis venientes ramulos, eos colligit, collectoſque unit. Cum enim ultra glandulam ſpatium non ſit adeò latum, ut in meſenterio, neceſſariò anguſtari oportuit hæc vaſa, h. e. ex tot ſurculis rami numero pauciores, ſed mole majores, debuerunt efformari: Qui tum glandulam renalem adeunt, an autem in hac vel ab hac aliquid patiantur, dictu eſt impoſſibile, ob arctum cum vaſis illis nexum, qui citra ruptionis certiſſimæ metum disjungi nequit. profectò ſi verum eſt, in glandulis his ſupra renem poſitis, & manifeſtâ cavitate præditis, ſuccum quendam acidum contineri, magni eſſet in chyli, hàc tranſeuntis præparatione momenti; ſed his ſimilibuſque uſibus obſtat earum in fœtu magnitudo. Hac glandula Renali ſuperata, in amplitudinem inſignem ſe diffundunt, & canalem æmulantur calami anſerini craſſitie ſtatim ſupra diaphragma: qui vero infra illud apparent capreoli & cincinni complures, tanquam diverticula ſunt chyli effuſi, ne confertim nimis ſuperiora petat. Aſcendit enim dehinc chylus, per deſcriptum canalem, ad ſummum uſque jugulum; ſed quænam ſit

hujus

hujus motus efficiens cauſa, non ſine ratione controvertitur, cum aut tractu, aut pulſu, id fieri neceſſe ſit, niſi quis felici copula utramque conjunxerit ſententiam. Pulſum negare nullus audebit, qui diſpenſationis chyli principium ab inteſtinis eſſe noverit, quæ comprimendo, per velamentum bombycinum, in hiantia vaſculorum lacteorum oſcula, eundem exprimunt, ſucceſſivo partium (chyli) motu ulteriùs deducendum; hoc enim unicâ poteſt comprobare ligaturâ, qua inſtituta Lacteas repleri eouſque videmus, abolita jam cordis arteriarumque actione, donec ceſſaverit ille motus inteſtinorum, lumbrici repentis inſtar ſe contrahentium, quem περισταλτικὸν dixêre poſt *Galenum* Medici.

At verò, cum nihil agat ultra ſphæram ſuæ activitatis, non videtur ſola hæc Pulſio chylum poſſe in ductum uſque propellere: ut enim nihil nunc dicam de viæ longitudine, & motu illo naturæ gravium contrario (cogitur enim ſurſum aſcendere chylus) obſtabit potiſſimum glandula illa, ad quam diximus omnes lacteas tendere. Et ſanè veritati videtur conſentaneum & experientiæ, in hac ſiſti Inteſtinorum vim motricem, nec ultra eam ſe extendere. Porro ad ipſam glandulæ contractionem confugere, ſimilem ei qualem à venarum fibris fieri voluit *Galenus*, inane prorſus eſt & irriſu digniſſimum.

Cum

Cum igitur nec pulſus ſufficiat, nec contractio glandulæ & vaſorum ſpontanea poſſibilis ſit, habebitne locum Attractio? Id video placere viris doctiſſimis; ſed fateor illubenter me adduci, ut Attractionem fieri ſtatuam ubi trahens rei trahendæ non eſt alligatum. Quid igitur dicemus, tale aliquod Attractionis genus hîc inveniri quod per calorem fit? compertum enim eſt, omne calidum, id quod ſibi eſt vicinum humidum, prolicere & arripere? Atque hæc non eſt nova ſententia, ſed ipſum *Hippocratem* habet autorem lib. de Carnibus, *Venæ poſtquam incaluerunt, è ventre quod tenuiſſimum eſt, rapiunt.* Hanc deinceps amplexi fuêre viri eruditiſſimi, ſed nullus eorum explicavit modum quo talis Tractio perficiatur. Conſentiunt equidem in hoc quotquot ſunt, inteſtinis tenuibus magnam venarum arteriarumque multitudinem fuiſſe tributam, non ad nutritionem, ſic enim plures craſſis debuiſſent inſeri; neque ad concoctionem juvandam, quæ aut nulla, aut certè non magna fit in Inteſtinis; neque ut per eas chylus ingrederetur, huic enim officio deſtinatæ ſunt Lacteæ; ſed ut juvent attrahendi vim in iſtis venis lacteis, dum eas calefaciunt mediante ſanguine, à Corde recens prodeunte: Unde & Cordi principaliter ac primariò Attractionem hanc referunt acceptam, quamvis & Iecori inſignem quoque

 in-

ineſſe fateantur calorem, & ob eampſe cauſam ad Epar admodum ſubitò rapi chylum exiſtiment. Cæterùm non conſiderarunt forſan Lacteas ad Hepar aut nullas, aut rariſſimas deferri, adeoque nec Epatis adſcribendum Tractioni, quod repente exhauſto ſucco obliterentur Lacteæ: præterea, eas quæ meſenterium perambulant Chyliferas, aut tranſverſim ad angulos acutos meſaraicas interſecare, aut in meſenterio reperiri ſpatio membranæ inter meſentericas medio, neutiquam verò iis eſſe appoſitas, quare nec multum caloris ab iis poſſe mutuari. Ut igitur & nos ſymbolum noſtrum conferamus in re ſatis per ſe difficili & obſcura, prænotandum eſt, calorem propriè non attrahere, ſed rarefactos & in vaporem converſos humores aſcendere in altum, unde & vulgò Soli attribuitur vaporum è terra Attractio. Eſt & alia Attractionis à calore ratio, quã videmus humores ad loca à calore rarefacta facilius propelli, ita ad caminum vel fornacem in qua ignis lucet, vapores (ſi qui in cubiculo fuerint) & aër confertim affluunt, ait *G. Ent.* Præter hæc Attractio dicitur fieri, quando per ſuctum attractus aër, liquores ſibi conjunctos, & quaſi cohærentes, ſecum ducit, & horum quidem una pars aliam; exemplo ſit aqua vel vinum ſuctu per tubam ſublata, & de uno vaſe in aliud vas tranſlata.

Cæte-

Cæterum ſuppoſitis hiſce modis Attractionis, res eſt pro noſtro *Ductu* planè confecta, nimirum adjacet ille lateri Arteriæ magnæ (donec Cor ſuperaverit, quo loco valvula eſt, ne ab impetu è Corde exſilientis ſanguinis aſcenſus ipſius impediatur) unde fit, ut à calore fervidi per arterias delati ſanguinis attenuatus & ſpirituaſcens chylus, nullo negotio ſurſum poſſit aſcendere. Verum neque hoc ſufficit, ſed quandoquidem calidiſſimus & validiſſimus ignis dominatur in Corde, propterea confertim & aër & ſanguis ab omnibus totius corporis venis affluit: Imò & ſuctu quodam Cordis ſanguis ex jugulari & axillari utrâque attrahitur, & ſimul quoque chylus in hoc *Ductu* exiſtens, quandoquidem ejus rami in dictis venis terminantur; ſic itaque ſimul & chylus & ſanguis deorſum labuntur in Cordis dextrum ventriculum. Atque hoc eſt illud Paradoxum, quod nihilominus certiſſimâ conſtat experientiâ, chylum mox ab inteſtinis Cor ingredi. quid ni? flatus ingreditur in demortuis, igitur & patebit chylo via in viventibus. is porrò ſanguini per jugulares axillareſque refluo commiſcetur, & exactè permiſcetur in hoc cacabo, idque à calore Cordis, qui ſolus eſt capax chylum in ſanguinem transmutare, ſi debitâ copiâ ſit, & ritè præparatus. Hoc addo propter eos, qui voraces cum ſint, debi-

lique calore præditi, in iis exactam illam cum ſanguine miſcellam ſubterfugit chylus, etiam in extravaſato ſanguine, potiſſimum in ſuperficie, conſpicuus, quem pituitæ nomine baptizarunt, colore & conſiſtentia decepti: In iis autem qui boni ſucci & faciles concoctu cibos aſſumunt, quia gignitur parciſſimè, propterea vix à ſanguine diſcernendus. ſed cum nullus non in victu delinquat quotidiè, mirum non eſt gigni continuò ſimilem, etiam in temperatiſſimis, materiam, quam tamen cordis calor etiamnum ſuperare ſtudet, ſi non uno, repetitis ſaltem circuitibus: adeò ut etiam contrarias longè qualitates ei imprimere potis ſit, ex frigida & humida calidam & ſiccam eam reddat, per famem & jejunia præcipuè, ni affluxu novi chyli fervor ejus (cordis ſcil.) perpetuò reprimatur. qui certè uſus chyli non eſt contemnendus, uti propediem ex quamplurimis aliis phœnomenis oſtenſurus eſt in erudito ſuo opere Clariſſ. *D. Ioan. Antonidæ vander Linden*, nunquam meritâ ſine laude loquendus.

Atque ita ſufficienter à me probatum arbitror, nihil obſtare, imo rationi conſentaneam, Naturæque neceſſariam eſſe hanc Chyli ad Cor traductionem. Alterum nunc reſtat, ut Hepati adimamus illud officium, quod ab omnibus ei fuit aſſignatum hactenus, Chymi videlicet generationem. quî vero

hanc

hanc poſſet, niſi chylum ſuſceperit? Eum autem nequit ſuſcipere niſi per venas lacteas, aut meatum cholidochum Hepaticum. Per lacteas verò nihil ad Epar deferri, indicio eſt Autorum unanimis conſenſus & querela, de exigua proportione venas lacteas inter atque vaſa illa Hepatis. Difficultatem auget eorum de Inſertione contentio, dum alii juxta Portam eas repere atque in Epatis carnem penetrare, alii in Portæ truncum terminari, eique ſuccum ſuum infundere crediderunt. Ego verò litem hanc meam haud nunc faciam, craſſior ne ſit ſanguine chylus, ut inde probem ejus per capillares Portæ cavæque ramulos tranſitum impoſſibilem. Sed audacter negabo ullas ad Epar ferri Lacteas, niſi luſu quodam Naturæ. Ne autem hoc videar gratis dixiſſe & abſque fundamento, aliorum experientiis meam opponam, poſt inventum *Ductum* ſepius repetitam, Lacteis per meſenterium clariſſimè conſpicuis, neque ullos ramulos ad Hepar pertingere aut à me aut aliis oculatiſſimis potuit videri; imo nec ligata Porta, juxta quam dicuntur jecoris cava ſubire, ulla fuit animadverſa intumuiſſe, quod tamen fieri debuiſſet indubiè. Qua occaſione notatu quoque dignum eſt, non intumeſcere Portæ Venam ligatam proportionaliter ad Cavam, cujus rei hæc eſt ratio, quod arteria meſenterica, uti no-

 tum

tum eſt, in innumeros penè ramos divaricetur, quæ ſibi reſpondentes Portæ ramos cum habeant, fit ut ſegnius redeat ſanguis univerſus ad Truncum; adde & quod nonnihil ex iſtis arteriis in cavitatem inteſtinorum evacuetur quotidie. Verùm circa Hepar nihil licet cernere, præter lacteos ramulos Portam corollæ inſtar ſive annuli incingentes ambienteſque, uti depinxit deſcripſitque *Aſellius*, quæ res, præter me, aliis etiam antehac impoſuit quampluirimis, exiſtimantibus haſce ſuccum ſuum in Portam evacuare, cum reverà ſub Porta quoque incedant & accedant mediam illam Meſenterii glandulam, à qua poſtmodum verſus *Ductum* hunc pergunt. Cæterum fibrillæ ſunt nerveæ per Portam decurrentes, neutiquam venæ Lacteæ, quas monſtrare ſe poſt mortem etiam facilè poſſe ſcripſit Doctiſſ. *Higmorus*: Et ramus ille lacteus inſignis in Orbe piſce à Cl. *Bartholino* obſervatus, ad Hepatis lobum minorem tendens non procul à magna glandula, ſub eodem lobo ulterius perrexit ſine dubio verſus Cor.

Igitur nec per has vias ullus ad Hepar penetrare poterit chylus, quia citius ſentitur virium refocillatio ab aſſumpto alimento, quam ad Cor per tot ambages penetrare poſſit. Nam ſatis lento gradu ex Portæ ramis in Cavam remeat ſanguis;

tum

tum quia, uti dictum, non affluit ad Portam adeo celeriter; tum quia conjunctiones utriuſque vaſis, ſeu Anaſtomoſes decantatiſſimæ, exiles ſunt admodum, & præterea pauciſſimæ; quod hoc ſolum abundè probat argumentum, quia ſex tantummodo rami à Cavæ trunco exorti per Hepatis gibbum diſſeminantur, qui vero ſunt à Porta oriundi rami, innumeri penè ſint, quibuſcum Cavæ ramuli paucis in locis, idque per exiles tantum ſurculos, coëunt circa viſceris umbonem.

Hæc rationum momenta faciunt ſimiliter ad evertendam *Anonymi* cujuſdam Galli Doctiſſimi ſententiam, quam in *diſcurſu Sceptico de Via Chyli, & Sanguinis motu* prodidit, opinantis chylum ad Hepar pervenire per meatum illum ſeu canalem, qui à Iecore recta deorſum protenditur atque inſeritur inteſtino Duodeno. quamvis enim recta ſit via, tamen ex hujus meatus canaliculis, in Portæ ramos, quibus adjacent perpetuo, chylus deberet effundi, atque inde in Cavam migrare. Ut taceam interim nullam hîc eſſe motus ſpeciem imaginabilem, quo mediante chylus eouſque pervenire poſſet: Nec enim calor ſufficit pro Tractione, nec Pulſio locum habebit, cum motus ille Inteſtinis proprius, nihil ſurſum, ſed omnia deorſum ſoleat pellere: Accedit & illud, quod inteſtinis chylo repletis atque diſtentis, Ca-

nalis

nalis ille bilarius, inter duas inteſtini tunicas tranſiens, planè occludatur, ſicut foramina ureterum in veſica, ita ut bilem non permittat tum deſcendere, quod optime in aureis ſuis obſervationibus adnotavit *Fallopius*. Sed eadem opera lubet ejuſdem Autoris rationes ad examen revocare, â ductus choledochi (quem Chylodochum vocat) ſtructura petitas. Prima & ſecunda ratio à viæ brevitate & vaſis magnitudine deſumptæ, neutiquam ſtringunt; nam Natura non ſemper utitur recto tramite, ſed ambages quærit, & vias illas modo anguſtas, modo patentes facit pro rei exigentia & uſus neceſſitate, ita per multiplices inteſtinorum anfractus excrementa extra corpus amandat; Et licet chylo craſſiori ſuſcipiendo aptior videatur eſſe canalis ille bilarius, eadem facilitate ſuſceptus elaberetur, præſertim cum nullæ in eo ſint valvulæ ex ejuſdem Autoris ſententia. Tertium argumentum invalidum eſt nulliuſque conſequentiæ. etenim nonne perinde eſt, an excrementorum ſeparatio fiat per diverſos canales, an vero per unicum truncum? Et an non poteſt æque per unicum Vas inſigne utilis & alimentaria materia ad partem aliquam adpellere, ut non ſemper opus ſit pluribus ductibus? Quartum ejus argumentum eſt, quia ductus Choledochi in Inteſtino extremitas carne ſpongioſa & papillæ mammarum ſimil-

ſimillima eſt obducta; Sed hoc evenit propter cruſtam carneam, inteſtinis omnibus interius adnatam, ejuſque ductus choledochi, ut & pancreatici, orificio circumjectam. Quinta ratio ab exilitate lactearum petita, non obſtabit noſtræ concluſioni, quia multitudo illarum par eſt majori copiæ chyli ſuſcipiendæ, quam non eſt meatus cholidochus: Neque nos moveat, quod extremitates illarum in inteſtinis ſint valde exiles, &, ut loqui amat Autor, hirudinum morſui ſimiles; nam & venæ arteriæque omnes ad extremum capillares fiunt, illas tamen ab his ſanguinem accipere manifeſtum eſt è ſanguinis Circulo, ſive per carnem, ſive de vaſe in vas traductionem eam fieri ſtatuas. Verùm objicit ſexto loco, obſtrui exilia hæc orificia à limoſa cruſtâ interiori Inteſtinorum ſuperficiei adhærente? Imò contrà, neceſſaria valdè eſt hæc cruſta, ne obliterentur & occalleſcant ea orificia, à continuo materiæ tranſitu; dein, quia ſimilis eſt eadem panno bombycino, ſeu laneo philtro Pharmacopœorum, ideò per eam exquiſitior chyli pars percolatur ad lacteas commodiſſimè, craſſis & terreſtribus partibus remanentibus. Tandem in diſſecto cadavere cujuſdam ſtrangulati, qui cibum duabus ante ſupplicium horis ſumpſerat, ſcribit ſe obſervaſſe & reperiſſe tum in ventriculi fundo, tum in duodeno,

ut & per totum meatum cholidochum liquorem ſubflavum, quem pro chylo habuit, indeque concludit hunc per meatum illum ad Epar tranſire: Veruntamen non arbitror negaturum eſſe virum Clariſſimum, poſſe bilem illam è cholidocho jam ad duodenum delatam, in ipſum ventriculum regurgitare; præſertim in tali perturbatione animi, qualis in ſupplicio afficiundis adeſt utplurimum: deinde, & hoc certum eſt, poſſe ſimilem humorem bilioſum in ipſo ventriculi fundo genitum fuiſſe è corruptis ciborum relliquiis.

Aliam chylo viam aſſignavit *Iacobus Baccius diſſertat. de Corde*, canalem videlicet *Wirſungianum*, quem ab inteſtinis chylum ſuſcipere ad inſtar lactearum ſtatuit, unde & pro lactearum maxima eum habet. Sed oppidò fallitur, quotquot enim ſunt lacteæ, eò fiunt tenuiores exilioreſque, quo inteſtinis ſunt viciniores, cujus contrarium in ductu pancreatico evenit; quin & parietum robore plurimum à lactearum ſubtili membrana differt; adde etiam, quod inteſtinorum plicæ carnoſæ, deſcendente chylo, foramen ſeu aditum ejus occludant: ut taceam interim, chylum in eo nec viſum unquam, nec videri in vivo animali poſſe, uti tradit *Baccius*, propter impoſſibilem ejus vaſis ligaturam: denique quorſum abiret chylus ille, cum ad Lienem non pertingat du-

ctus

ctus, nec à venâ ſplenicâ exſugi aut recipi ullo modo chylus poſſit. Sed hæ, ſimileſque cogitationes, ſi veritati minus reſpondeant, condonandæ ſunt viris ſolertiſſimis, laudandaque eorum induſtria, quod ſuis inventis hanc medicinæ partem exornare quoquo modo ſtuduerint.

Verum enimverò quærat hic aliquis meritò, cum Hepati ademerim omne chymi faciundi officium, Cordi tribuendo totum opus ſanguiſicationis, an non hinc ſequatur fruſtra factum fuiſſe hoc viſcus, hominique datum pro inutili ſolum pondere, uti de Liene ſenſiſſe dicitur olim Eraſiſtratus? Et non parum confirmat hanc opinionem exemplum *Matthiæ Ortelii*, in cujus cadavere ne veſtigium quidem vel Hepatis vel lienis fuit inventum, ſed inteſtina ſolidè carnoſa, & vena Cava ex ipſis immediatè orta, eo ferè modo, quo aliâs ibi vena Portæ ſolet implantari. Præterea, cum ſit rudis indigeſtaque moles, nullis circumſcripta terminis, nullamque habeat figuram ſibi propriam, ſed qualem vicinæ partes permittunt, & vaſa viſceraque integenda poſtulant, non erit certè nobilioris alicujus fnnctionis organum. Attamen non omnino nihil agit nihilque poteſt: ſed quamvis inter partes principes locum haud mereatur, alterius uſus gratia conditum eſſe [cum natura nihil faciat fruſtra] rationi eſt con-

 ſen-

ſentaneum. Neque nos moveat ſingulare & unicum *Ortelii* exemplum, præter quod aliud hactenus memoriâ non eſt proditum, quia carnoſa inteſtinorum ſubſtantia vicem Iecinoris Lieniſque potuit ſuſtinuiſſe. Audiamus ſuper hac re aurea *Philoſophi* verba. lib. 2. de part. anim. cap. 7. *Cor & Epar neceſſaria ſunt omnibus animalibus : illud quidem propter caloris principium, Hepar vero coctionis gratiâ.* neceſſarium igitur eſt, non quidem abſolutè, ſed ad melius, &, ut non tam coquat ipſum, quam juvet ad coctionem. Etenim cum exterius incumbat ventriculo, quem in quibuſdam ſubjectis totum ferè obtegit [adeo ut ſibi invicem reſpondere utriuſque viſceris magnitudinem traditum ſit à magnis autoribus] non parum juvabit calore ſuo ciborum concoctionem. An etiam ſanguinis ? procul omni dubio, ſuſcipit namque eum per venam Portæ, & aliquamdiu continet intra carnem ſuam verè calidam [cum viſcus ſit ſanguineum], quam copiosè circumjectam videmus numeroſis illis Vaſis per Epar diſperſis, quæ ne invicem implicentur aut collabantur, appoſita hac ſanguinis concreti maſſa ſtudiosè cavit natura, ſicuti eadem teſtes appendit vaſis ſpermaticis, ne contrahantur & in ſe contorqueantur. Debuit autem talis vaſorum complicatio & commixtio fieri in Epate, quo difficilior ſit tranſ-

itus

itus ejus materiæ, quam natura diutius hærere vult; hæc vero nulla, præterquam ſanguis, eſſe poteſt. ſed cur morari debuit? ſcil. ut exactior fieret mixtura ſanguinis per meſentericum & ſplenicum ramum redeuntis; nam ille craſſior eſt, hic tenuis, non tantum quia recens è numeroſiſſimis lienis arteriolis eſt effuſus, ſed & ab ejuſdem parenchymate calefactus, proindeque ſummè tenuis & liquidus exiſtit, cujus ſpirituoſæ tenuitati debetur, quod admixtæ partes craſſæ de facili ſubeant unà & permeent è Porta in Cavam, quem tranſitum nemo cum ratione unquam poterit inficiari, licet oculis non pateant Anaſtomoſes. Erit & alius Hepatis uſus, ſiquidem conjecturæ locus detur, non contemnendus; cum enim Lienem non habeant omnia animalia, ſed abſolutiſſima & perfectiſſima, nempe quæ calida ſunt & ſanguinea, & pulmones habent inſervire poterit itidem Hepar hujus fervidi à Liene tranſmiſſi ſanguinis attemperationi, qui dein ad Cor delatus, refrigerium illi præſtabit, uti de cerebro ſtatuiſſe videtur *Ariſtoteles*, & pulmonem ei uſui inſervire notiſſimum eſt. Neceſſaria porro eſt talis attemperatio, non tantum quo perfectior evadat ſanguis, ſed & quo poſſit uterque exactius in Epate permiſceri, cum alioquin ille, qui à Liene venit, ſua tenuitate celeriter nimium tranſiturus eſſet.

Hæc ſimiliaque minoris momenti, minuſque nobilia ac neceſſaria Hepatis ſunt Officia, Cæterum Cordi non in ſanguificationis opere, ſed & in omnibus aliis functionibus principatum deberi, præter ſummorum Virorum authoritatem, plurima confirmant argumenta, quibus recenſendis nunc ſuperſedeo. Unus ſufficiet *Hippocr. l.* 1. *de Diæta. text.* 12. *Calidiſſimus & validiſſimus Ignis* (quem in Corde reponit idem) *omnibus dominatur, obiens omnia ſecundum naturam, ſine ſtrepitu, cum viſu, cum tactu. In hoc anima, mens, prudentia, auctio, motio, demiſſio, mutatio, ſomnus, evigilatio. Hic omnia per omnia gubernat, & hæc & illa, nunquam quieſcens.* Ego hîc manum de Tabula.